

Sygn. akt V KK 372/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 stycznia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Przemysław Kalinowski (przewodniczący)

SSN Andrzej Ryński (sprawozdawca)

SSN Dariusz Świecki

Protokolant Katarzyna Wełpa

w sprawie **M. K.**

skazanego na podstawie art. 178a § 4 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu – w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 19 stycznia 2016 roku

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w S.

z dnia 24 kwietnia 2015 r.,

utrzymującego wyrok Sądu Rejonowego w S.

z dnia 10 lipca 2014 r.

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w S. w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 lipca 2014 r. Sąd Rejonowy uznał M. K. winnym tego, że w dniu 12 lipca 2012 r., około godz. 1.10 w S., ulicą S., znajdując się w stanie nietrzeźwości – mając 1,3 promila alkoholu we krwi, prowadził samochód osobowy

marki Opel [...], przy czym czynu tego dopuścił się będąc uprzednio skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego w G., z dnia 18 marca 2009 r., sygn. akt K .../08 za czyn z art. 178a § 1 k.k., tj. czynu z art. 178a § 4 k.k. i za to wymierzył mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 2 lat próby.

Na skutek apelacji wniesionych przez prokuratora i obrońcę oskarżonego, Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2015 r. utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie uznając apelacje za oczywiście bezzasadne.

Kasację od tego orzeczenia wywiódł Prokurator Generalny zarzucając mu rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k., polegające na nieprzeprowadzeniu prawidłowej kontroli odwoławczej zaskarżonego na korzyść oskarżonego wyroku Sądu I instancji w wyniku czego niedostrzeżono zaistniałej zmiany stanu prawnego, dokonanej ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 20 marca 2015 r., poz. 396), w tym nowelizacji art. 106 k.k. w zakresie statuującym warunki zatarcia skazania oraz pominięto reguły intertemporalne określone art. 21 tejże ustawy, co skutkowało niezasadnym utrzymaniem w mocy wyroku skazującego M. K. za czyn z art. 178a § 4 k.k., pomimo iż przed datą orzekania Sądu odwoławczego, zgodnie z art. 107 § 4a k.k. (omyłkowo powołano art. 106 § 4a k.k. – przyp. SN) w zw. z art. 21 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r., uprzednie prawomocne skazanie oskarżonego za czyn z art. 178a § 1 k.k. uległo zatarciu z mocy prawa i w związku z tym odpowiedzialność oskarżonego winna zostać ukształtowana jedynie w oparciu o treść art. 178a § 1 k.k.

Konkludując skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego, wniesiona na korzyść skazanego, jako oczywiście zasadna podlegała – zgodnie z art. 535 § 5 k.p.k. – uwzględnieniu na posiedzeniu.

Nie budzi wątpliwości, że warunkiem poniesienia przez sprawcę czynu polegającego na prowadzeniu pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości, surowszej odpowiedzialności, przewidzianej w § 4 art. 178a k.k. jest, aby sprawca tego czynu był wcześniej prawomocnie skazany za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo za przestępstwo określone w art. 173, art. 174, art. 177 lub art. 335 § 2 k.k. popełnione w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo dopuścił się tego czynu w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, orzeczonego w związku ze skazaniem za to przestępstwo.

W przedmiotowej sprawie podstawą przyjęcia owej surowszej odpowiedzialności, o której mowa w art. 178a § 4 k.k., był fakt uprzedniego skazania M.K. za czyn z art. 178a § 1 k.k., co nastąpiło z mocy wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 18 marca 2009 r., którym to orzeczono wobec M. K. karę grzywny oraz zakaz prowadzenia pojazdów. Z załączonych do akt sprawy dokumentów, w szczególności danych o uprzedniej karalności wynikało nadto, że kara grzywny została w całości wykonana w dniu 26 września 2012 r. (k. 174, t. I).

Przyjęta w akcie oskarżenia oraz przez Sąd meriti w toku orzekania kwalifikacja prawna czynu z art. 178a § 4 k.k. była zasadna. Rzecz jednak w tym, że w trakcie trwającego w niniejszej sprawie postępowania międzyinstancyjnego i wydanego w dniu 24 kwietnia 2015 r. wyroku Sądu Okręgowego doszło do istotnej, mającej znaczenie w zakresie przyjętej subsumcji prawnej, zmiany stanu prawnego, która spowodowała, że skazanie będące podstawą przyjęcia surowszej kwalifikacji prawnej w sprawie niniejszej uległo zatarciu wraz z dniem jej wejścia w życie, tj. 21 marca 2015 r.

Na gruncie obowiązującego do dnia 20 marca 2015 r. przepisu art. 107 § 4 k.k. zatarcie skazania w razie skazania na karę grzywny następowało z mocy prawa z upływem 5 lat bądź ewentualnie na wniosek skazanego z upływem 3 lat od wykonania, darowania albo od przedawnienia jej wykonania. W przedmiotowej sprawie nastąpiłoby to zatem z dniem 26 września 2017 r. (z mocy prawa) lub 26 września 2015 r. (na wniosek skazanego).

Ustawa nowelizująca z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny i niektórych innych ustaw zmieniła jednak warunki zatarcia skazania,

znacznie skracając okresy po upływie których dochodzi do zatarcia skazania. I tak, według obowiązującego od dnia 21 marca 2015 r. przepisu art. 107 § 4a k.k., w razie skazania na karę grzywny zatarcie skazania następuje z mocy prawa z upływem roku od wykonania lub darowania albo od przedawnienia jej wykonania. W art. 21 powołanej ustawy wskazano natomiast konsekwencje wiążące się ze zmianą przepisów odnoszących się do instytucji zatarcia skazania. Stosownie do tej regulacji do skazań prawomocnymi wyrokami wydanymi przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, w przedmiocie zatarcia skazania stosuje się przepisy ustawy, o której mowa w art. 1 (Kodeks karny – przyp. SN), w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, chyba że okres zatarcia skazania upłynął przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Jeżeli jednak według przepisów ustawy, o której mowa w art. 1 (Kodeks karny – przyp. SN), w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą okres zatarcia skazania upłynąłby przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, zatarcie skazania następuje z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Odnosząc powyższą regulację do realiów niniejszej sprawy uznać należy, że skazanie M. K. wyrokiem z dnia 18 marca 2009 r. na karę grzywny, wykonaną 26 września 2012 r., będące podstawą przyjęcia surowszej odpowiedzialności w sprawie zakończonej wyrokiem Sądu Okręgowego w S. z dnia 24 kwietnia 2015 r., uległo zatarciu z mocy prawa z dniem 21 marca 2015 r., tj. w dacie wejścia w życie znowelizowanego przepisu art. 107 § 4a k.k.

Zgodnie z treścią art. 106 k.k., z chwilą zatarcia skazania, uważa się je za niebyłe. Skutkiem zatarcia skazania jest więc fakt, że za niebyłe uważa się nie tylko skazanie, lecz również samo popełnienie przestępstwa. Oznacza to wprowadzenie fikcji prawnej, że do popełnienia przestępstwa w ogóle nie doszło. W aspekcie pozytywnym od chwili zatarcia skazania prawdziwe – z punktu widzenia porządku prawnego – jest zatem stwierdzenie, że danego przestępstwa nie popełniono.

W tym stanie rzeczy, M. K. był w dacie orzekania przez Sąd Okręgowy w S. w dniu 24 kwietnia 2015 r. osobą niekaraną, co w konsekwencji nie dawało podstaw do przypisania oskarżonemu popełnienia kwalifikowanej postaci występku, określonej w art. 178a § 4 k.k.

Nie dostrzegając tej okoliczności Sąd odwoławczy dopuścił się rażącego naruszenia przepisów prawa procesowego w zakresie przeprowadzonej w sposób

nieprawidłowy kontroli odwoławczej, co z kolei skutkowało rażącym i mającym istotny wpływ na treść orzeczenia naruszeniem konkretnych przepisów prawa materialnego.

Implikacją tego stwierdzenia musiało być uwzględnienie kasacji Prokuratora Generalnego, uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym (uchybień opisane wyżej zaistniały na etapie postępowania przed sądem odwoławczym i dlatego w tym postępowaniu mogą zostać wyeliminowane). W jego toku, rzecz jasna, Sąd Okręgowy zobowiązany będzie do uwzględnienia zapłaty prawnych sądu kasacyjnego.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w części dyspozytywnej wyroku.

kc